

PWYLLGOR CRAFFU LLE

Cofnodion cyfarfod o Bell a gynhaliwyd ar 22 Gorffennaf, 2025.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd S. Lloyd-Selby (Cadeirydd); Y Cynghorydd C. Iannucci-Williams (Is-gadeirydd); Cynghorwyr G.M. Ball, C.E.A. Champion, P. Drake, V.P. Driscoll, A.M. Ernest, M.J. Hooper, J.M. Norman, I.A.N. Perry, C. Stallard a S.T. Wiliam.

Hefyd yn bresennol: M. Blackmore, G. Doyle a K. Mitchell (Gweithgor Tenantiaid / Cynrychiolwyr Panel); O. Carroll (Cynrychiolydd Cyngor ar Bopeth Caerdydd a'r Fro); Cynghorwyr B.E. Brooks (Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy), I.R. Buckley, L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau), G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles), E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd) ac M.R. Wilson (Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu).

235 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngrwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

236 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan y Cynghorydd E. Penn a G. Niblett (Cynrychiolydd y Gweithgor Tenantiaid / Panel).

237 COFNODION–

ARGYMHELLWYD – Cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 20 Mai, 2025 fel cofnod cywir.

238 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

239 CYNLLUNIAU CREU LLE (CL) –

Gwnaeth Arweinydd y Tîm Datblygu Cymunedol o'r Tîm Cymunedau Creadigol a'r Rheolwr Gweithredol ar gyfer Adfywio, gyflwyno'r adroddiad ynghyd â chyflwyniad, a oedd yn nodi'r cefndir a'r gwaith hyd yma ar Gynlluniau Creu Lleoedd ar gyfer Bro Morgannwg ar gyfer craffu a sylwadau. Roedd y Cynlluniau Creu Lleoedd wedi dod o gytundeb a wnaed yn flaenorol gan Cabinet y Cyngor i ddod yn llofnodwr i Siarter Creu Lleoedd Cymru. Roedd uchafbwyntiau'r adroddiad a'r cyflwyniad yn cynnwys y canlynol:

- Esboniad / diffiniad o Greu Lleoedd.
- Amlinelliad o'r Siarter a'r egwyddorion Creu Lleoedd.
- Trafodwyd y gwaith cydweithredol ar draws gwahanol sectorau a disgyblaethau.
- Trafodwyd y pedwar Cynllun Creu Lleoedd a ddatblygwyd ar gyfer y Bontfaen, Penarth, Llanilltud Fawr a'r Barri, gyda 'chiplun' ar gyfer pob un yn cael ei roi o ran y weledigaeth a'r amcanion a oedd yn benodol i bob un o'r trefi dan sylw.
- Roedd pob cynllun wedi'i ddatblygu mewn partneriaeth â'r Cynghorau Tref cysylltiedig a'i fabwysiadu ganddynt.
- Rhannwyd trosolwg o'r broses Creu Lleoedd gyda'r Aelodau, gan dynnu sylw at yr hyn oedd wedi gweithio'n dda a'r heriau a wynebwyd.
- Tynnwyd sylw at y mathau o gyllid cyflawni fel Cronfa Trawsnewid Trefi Llywodraeth Cymru ac eraill.
- Amlinellwyd cyflawni'r Cynlluniau Creu Lleoedd a'u cyllid hefyd a'r potensial ar gyfer craffu yn y dyfodol gan y Pwyllgor.

Wedi hynny, cafodd yr Aelodau gyfle i drafod a gofyn cwestiynau, a oedd yn cynnwys y pwyntiau canlynol a godwyd:

Canmolodd y Cynghorydd Ernest y Cynllun Creu Lleoedd ar gyfer Penarth a'i gynigion (fel mwy o integreiddio trafnidiaeth gyhoeddus) ond roedd ganddo rai pryderon hefyd, h.y. y gallu i gynnal cyllid a chefnogi costau rhai o'r prosiectau hyn, yn enwedig yn y tymor hir; siom o ran agweddau uchelgeisiol y cynllun, a oedd â sawl syniad pwysig, cadarnhaol ond nid unrhyw brosiectau mwy, mwy uchelgeisiol; a materion a allai fod yn allweddol o ran Cynlluniau Creu Lleoedd ond sydd y tu allan i'r cwrdd uniongyrchol h.y. trenau. O ran cynaliadwyedd ariannol, roedd hwn yn bryder a her oesol ar gyfer y math hwn o brosiect, ond roedd hyn yn cael ei ddatrys trwy ystyriaethau ynghylch cynaliadwyedd a oedd yn rhan o'r achosion busnes ar gyfer y cynlluniau yn y dyfodol. Dim ond prosiectau â chyllid parhaus fyddai'n cael eu cefnogi a'r cynlluniau hynny a ystyrir yn gyflawnadwy yn y byrdymor i'r tymor canolig. O ran ochr uchelgeisiol y cynlluniau, roedd y rhain yn adlewyrchu'r syniadau a'r dyheadau a gyflwynwyd gan drigolion fel rhan o'r broses ymgynghori a gweithdai cysylltiedig fel ymdrech i symud i ffwrdd o syniadau byrffyr neu restrau dymuniadau ac i syniadau a dyheadau penodol y gellid eu cyflawni. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Lleoedd fod llawer o waith a chymorth wedi'u rhoi i Gynghorau Tref a chymunedau lleol i ddatblygu syniadau ar gyfer y cynlluniau, a oedd yn fyw ac yn esblygu'n gyson, a thrwy hynny roi cyfle i syniadau newydd a ffrydiau cyllid newydd. Nid oedd hyn yn atal prosiectau neu ddyheadau mawr (fel Cyswllt Pentir Penarth) rhag dod ymlaen mewn unrhyw iteriad o gynllun yn y dyfodol. O ran cysylltiadau

trafnidiaeth, datblygwyd y cynlluniau ar y cyd â swyddogion o adran drafnidiaeth y Cyngor, Trafnidiaeth Cymru ac eraill, gyda'r cyfle i brosiectau a ffynonellau cyllid newydd hefyd gael eu hymgorffori yn y cynlluniau neu gadw at egwyddorion Creu Lleoedd pe byddant yn codi.

Gofynnodd y Cynghorydd Wiliam a oedd Cynllun Corfforaethol Cyngor Tref y Barri wedi'i ymgorffori yn y Cynllun Creu Lleoedd, pwy oedd yn gyfrifol am weithredu'r cynlluniau hyn a phwy oedd ar y byrddau llywodraethu perthnasol ar gyfer Creu Lleoedd. O ran Cynllun Corfforaethol Tref y Barri, ni fyddai hyn yn cael ei ymgorffori fel y cyfryw yn y Cynllun Creu Lleoedd, gan fod hon yn ddogfen annibynnol, a gymeradwywyd gan Gyngorau y Barri a Bro Morgannwg. Awgrymodd y Cadeirydd y dylid mynd i'r afael â phryderon y Cynghorydd ynglŷn ag ymgorffori'r Cynllun Corfforaethol a'r cymeradwyo gan Gyngor Tref y Barri ar yr agweddau Creu Lleoedd y tu allan i'r cyfarfod, o ganlyniad i'r ffaith bod y rhain yn ymwneud yn benodol â'r Cyngor Tref a'r cywiriad nad oedd Cynllun Creu Lleoedd y Barri wedi'i gymeradwyo eto, ond byddai'r un dull â'r tri chynllun arall yn cael ei weithredu. O ran gweithredu, byddai'r Cyngor yn arwain ar hyn ar y cyd â'r Cyngorau Tref perthnasol a rhanddeiliaid eraill sy'n cymeradwyo'r penderfyniadau perthnasol. O ran aelodaeth y Byrddau Lleoedd, ac ati, roedd y rhain yn cynnwys strwythurau amrywiol ac nid oedd unrhyw un yn eistedd ar yr un bwrdd. Byddai'r Bwrdd Lleoedd trosfwaol yn cael ei gadeirio gan Arweinydd Cyngor Bro Morgannwg, gydag aelodau o'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol arno. Byddai'r Byrddau Tref yn cael eu cadeirio gan y Dirprwy Arweinydd, gydag aelodau'n dod o wahanol Gyfarwyddiaethau'r Cyngor. Byddai Prif Swyddog / Clerc pob Cyngor Tref a Chynghorydd Tref enwebedig hefyd yn rhan o'r bwrdd. Byddai'r rhain yn berchen ar y cynlluniau, yr achosion busnes ac yn goruchwyllo'r timau prosiect, yn ogystal ag adrodd yn ôl i'r Bwrdd Lleoedd.

Gofynnodd y Cadeirydd a allai Aelodau Etholedig Cyngor Bro Morgannwg gymryd rhan ar y byrddau hyn a chymryd rhan yn y cynlluniau (fel yr oedd rhai Aelodau Etholedig eisoes wedi'i wneud fel rhan o'r broses). Esboniwyd bod yr Aelodau eisoes wedi bod yn rhan o'r Cynlluniau Creu Lleoedd ac fe'u gwahoddwyd i gymryd rhan ymhellach yn y broses, helpu i ddatblygu'r cynlluniau a dod yn eiriolwyr iddynt. Lle bynnag y bo'n bosibl, byddai'r Aelodau perthnasol yn cael eu diweddarau ar ddatblygiadau sy'n effeithio ar eu hwardiau.

Gofynnodd y Cynghorydd Hooper sawl cwestiwn, gan gynnwys:

- Sut y gellid gwneud y Cynlluniau Creu Lleoedd yn hygyrch a'u cysyniadu ar gyfer y cymunedau wedi ymddieithrio a nodwyd.
- Cyfeiriodd hefyd at y defnydd o ymgynghorwyr yn y broses Creu Lleoedd, sut y cawsant eu dewis, y gost i'r prosiect wrth eu defnyddio a ble roeddent wedi'u lleoli.
- O ran yr ardaloedd a nodwyd ar gyfer cyfleoedd a chynlluniau Creu Lleoedd, cyllid, ac ati, nid oedd yn ymddangos bod y rhain wedi'u gwarantu a sut y byddai hyn yn cael ei symud ymlaen a sut y byddai disgwyliadau'n cael eu rheoli.
- Hefyd, o ran cynnig / diagram Creu Lleoedd Ynys y Barri, nid oedd yn ymddangos ei fod yn cynnwys yr amgueddfa ryfel sydd wedi'i lleoli yno ac a ymgynghorwyd â hi ar Greu Lleoedd.

- Yn olaf, a fyddai'r Byrddau Tref a'r rhannau eraill o lywodraethu Creu Lleoedd yn cael trefniadau cofnodion priodol ar waith fel y gallai hyn fod yn agored i graffu cyhoeddus.

Mewn ymateb, atebodd Arweinydd y Tîm Datblygu Cymunedol o'r Tîm Cymunedau Creadigol a'r Rheolwr Gweithredol ar gyfer Adfywio fel a ganlyn:

- O ran cymunedau anodd eu cyrraedd a'r iaith a ddefnyddir ar gyfer y broses Creu Lleoedd, esboniwyd bod yr iaith a ddefnyddiwyd yn ystod y rhan ymgynghori o'r broses gynllunio mor hygyrch a derbyniol â phosibl, gan ddefnyddio darnau bach o wybodaeth a chanolbwyntio ar gwestiynau penodol i gasglu gwybodaeth gan drigolion ar gyfer y Cynlluniau Creu Lleoedd. Oherwydd maint a chymhlethdod y cynlluniau, roedd angen eu hysgrifennu mewn ffordd benodol ond roedd cynlluniau i greu fersiynau hawdd eu darllen o'r rhain fel y gall trigolion gael mynediad i'r dogfennau yn haws a defnyddio gwahanol ieithoedd sy'n briodol ar gyfer gwahanol rannau o'r gymuned leol.
- O ran defnyddio ymgynghorwyr allanol, daeth eu cyllid yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru a chafodd ei ddyrannu at y diben hwnnw yn unig. Roedd y broses ddethol yn agored iawn ac yn cynnwys swyddogion y Cyngor Sir a'r Cynghorwyr Tref perthnasol. Hysbysebwyd hyn ar GwerthwchiGymru (gwefan) gyda chynigion yn dod o bob cwr o'r DU. Cafodd yr ymgeiswyr eu sgorio yn erbyn meini prawf cyhoeddedig a'u dewis yn seiliedig ar brofiad, gallu i gyflawni a dealltwriaeth o'r trefi penodol. Daeth yr ymgynghorwyr o bob cwr o'r DU ac lwerddon. O ran y cwestiwn atodol ar gyflog ymgynghorwyr, nid oedd hyn yn dod o'r cyllid a ddarparwyd yn uniongyrchol ar gyfer Creu Lleoedd; yn hytrach roedd o gronfa Llywodraeth Cymru ar wahân i dalu costau datblygu, y defnydd o arbenigwyr / timau amlddisgyblaethol a phrosiectau peilot. Byddai ffigwr 'byd-eang' ar hyn yn cael ei rannu maes o law.
- O ran gwarantu'r cynlluniau, ac ati, cysylltiedig, roedd wedi bod yn ddefnyddiol iawn ymgynghori â thrigolion a chymunedau lleol, edrych ar eu blaenoriaethau a thrwy hynny reoli disgwyliadau, yn ogystal â dweud wrthynt nad oedd unrhyw warantau ar yr awgrymiadau a'r cynlluniau hyn ac y byddai'n ymwneud â blaenoriaethau, anghenion, cyllid a chyflawnadwyedd y prosiectau a awgrymwyd.
- O ran yr amgueddfa ryfel, roedd y ddelwedd a ddefnyddiwyd ar y cynllun ar gyfer Ynys y Barri yn ddrafft ac wedi hepgor yr amgueddfa yn y lleoliad yn ddamweiniol, a oedd yn gamgymeriad syml. Ymgynghorwyd â'r amgueddfa'n rheolaidd fel rhan o'r broses Creu Lleoedd ac fe'i gwelwyd fel rhan o'r datblygiad a'r dyheadau yn y dyfodol, yn ogystal â chynnig cymorth iddi h.y. o ran cael diogelwch deiliadaeth.
- O ran y gwahanol fyrddau Creu Lleoedd a llywodraethu, roedd gan Fwrdd Partneriaeth y Barri gofnodion a nodiadau o'i gyfarfodydd, a oedd ar gael ar-lein, gyda manylion i'w trosglwyddo i'r wefan Barry.com a chyfathrebiadau pellach i'w rhannu â thrigolion. Byddai dolen i'r cofnodion yn cael ei rhannu gyda'r Aelodau. O ran llywodraethu, byddai mwy o fanylion yn cael eu rhannu ag Aelodau am y gwahanol gyrff a grwpiau a sefydlwyd. Roedd cylch gorchwyl y cyrff hyn yn cael ei ddrafftio, a byddent yn fannau ar gyfer trafodaeth agored ar y gwahanol brosiectau a syniadau ar gyfer Creu Lleoedd. Byddai

penderfyniadau a wneir mewn cyfarfodydd yn cael eu holrhain yn unol â byrddau eraill o fewn y Cyngor.

Awgrymodd y Cynghorydd Champion y dylid cynnwys dylunydd trefol i rannu ei wybodaeth a'i gyngor i'r cyrff hyn, fel rhan o'r strwythur byrddau / llywodraethu ar gyfer Creu Lleoedd. Canmolodd hefyd y broses Creu Lleoedd, mewn perthynas â'r Bont-faen, a'r drafodaeth agored gyda'r ymgynghorwyr allanol cysylltiedig. Awgrymodd hefyd y dylid ystyried rhannau o Bont-faen nad ydynt yn eiddo i'r Cyngor ar gyfer datblygiadau yn y dyfodol. O ran cynnwys dylunydd trefol, byddai hyn o fudd o bosibl i'r gwahanol fyrddau oherwydd eu cyfrifoldeb wrth oruchwylio, rheoli'r gwahanol brosiectau a chyflawni'r rhain, lle byddai profiad dylunydd fwyaf addas. O ran defnyddio tir preifat, nad yw'n eiddo i'r Cyngor ar gyfer Creu Lleoedd, esboniwyd, fel rhan o'r broses ymgynghori, bod diddordeb wedi'i dderbyn gan wahanol dirfeddianwyr ynghylch sut y gallai eu tir ffitio i weithgareddau Creu Lleoedd yn y dyfodol.

Gofynnodd Cynrychiolydd Tenantiaid (G. Doyle) sut yr ymgynghorwyd â thrigolion ar y Cynlluniau Creu Lleoedd. Mewn ymateb, defnyddiwyd dulliau amrywiol, fel taflenni yn eu gwahodd i ddigwyddiadau a gweithdai, defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol, arolygon ar-lein a chopi caled, stondinau y tu allan i archfarchnadoedd, digwyddiadau cymunedol neu gyfarfodydd grŵp a fforymau busnes, cysylltu â phobl â gwahanol anghenion, ac ati, i ymgysylltu mewn ffordd mor gynhwysfawr ac eang â phosibl â thrigolion.

Gofynnodd y Cynghorydd Wiliam am eglurhad ar y gwahaniaeth rhwng Partneriaeth y Barri a Byrddau Tref. Esboniwyd bod Partneriaeth y Barri yn annibynnol ar y Bwrdd Tref a bod ganddi gwahanol bwrpas neu gylch gwaith. Roedd Partneriaeth y Barri hefyd yn gwbl ymwybodol o'r Cynllun Creu Lleoedd ar gyfer y Barri ac roedd y ddau gorff yn rhannu aelodau ac roedd potensial ar gyfer gweithio trawsfwrdd.

Roedd y Cynghorydd Ernest yn teimlo bod Cynghorwyr Bro Morgannwg nad oeddent hefyd yn Gynghorwyr Tref wedi profi ymgynghori cyfyngedig yn y broses Creu Lleoedd ac na fyddent yn cael eu cynrychioli ar y gwahanol fyrddau. Esboniwyd, oherwydd nifer yr Aelodau Etholedig a'r niferoedd cymharol fach o swyddogion y Cyngor sy'n ymwneud â'r prif brosiect Creu Lleoedd, ei bod wedi bod yn anodd ymgysylltu'n llawn â nhw ar hyn. Fodd bynnag, cynhaliwyd proses ymgynghori helaeth fel rhan o Greu Lleoedd, ac roedd llawer o Gynghorwyr Bro Morgannwg a Chynghorwyr Tref wedi mynychu'r digwyddiadau hyn. Roedd cyfleoedd o hyd i Aelodau Etholedig gymryd rhan yn y broses, gyda'r Cynlluniau Creu Lleoedd yn ddogfennau byw sy'n esblygu. Roedd Aelodau Etholedig wedi cael y cyfle i gymryd rhan gymaint ag yr oeddent eisiau. Roedd rhai Aelodau Etholedig wedi dewis cefnogi'r tîm Creu Lleoedd mewn digwyddiadau ymgynghori, ac ati, gan gynnwys Aelodau o'r Pwyllgor hwn, fel y Cynghorwyr Champion a Norman a amlygwyd gan y Rheolwr Gweithredol ar gyfer Adfywio.

Croesawodd y Dirprwy Arweinydd a'r Aelod Cabinet dros Leoedd Cynaliadwy y drafodaeth ar Greu Lleoedd gan y Pwyllgor ac roeddent wedi gwrandao ar yr adborth a'r pwyntiau a godwyd. Rhoddodd Creu Lleoedd gyfle unigryw i Fro Morgannwg ymgysylltu â thrigolion, cyrff amrywiol ac eraill i ddatblygu trefi lleol o ganlyniad. Byddai'r Cyngor yn cyflawni'r cynlluniau ar y cyd â chyrff eraill. O ran Cynllun

Corfforaethol y Barri a godwyd gan y Cynghorydd Wiliam, roedd hwn yn dal ar ffurf ddrafft ac yn cael ei drafod. Siaradodd hefyd am y cynnydd a oedd yn cael ei wneud gyda'r Cynlluniau Creu Lleoedd ar gyfer y gwahanol drefi a'r brwdfrydedd o amgylch y rhain, gan annog Aelodau Etholedig i gymryd rhan.

Yn olaf, gofynnodd y Cadeirydd a allai swyddogion roi manylion am aelodaeth byrddau, y gyllideb ymgynghori, a rhoi gwybod i Aelodau Etholedig yn rhagweithiol am gyfleoedd i ymgysylltu â'r broses hon.

Yn dilyn y trafodaethau ar yr adroddiad hwn, y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD –

(1) Y bod cynnwys yr adroddiad a'r Cynlluniau Creu Lleoedd yn cael eu nodi.

(2) Y bod y sylwadau canlynol a wnaed gan y Pwyllgor Craffu Lle yn cael eu hystyried gan y Byrddau Lleoedd:

- Y dylai'r Byrddau Lleoedd sicrhau bod cynaliadwyedd yn cael ei gynnwys yn yr achosion busnes / cynlluniau perthnasol ar gyfer y Cynlluniau Creu Lleoedd (er enghraifft, ystyriwyd costau cynnal a chadw parhaus a chyllid parhaus ar gyfer y rhain wrth wneud penderfyniadau ar fuddsoddiadau o fewn y cynlluniau);
- Er bod y Pwyllgor yn cydnabod yr angen i sicrhau bod y Cynlluniau Creu Lleoedd yn gyflawnadwy, anogodd y Byrddau i barhau i fod yn uchelgeisiol ac yn ddyheadol ar gyfer y trefi yr oeddent yn eu cynnwys fel rhan o'r cynlluniau hynny;
- Y dylai'r Pwyllgor gefnogi ac annog dull y Byrddau o wneud y Cynlluniau Creu Lleoedd mor hygyrch â phosibl i bob aelod o'r gymuned. Er enghraifft, i wneud fersiynau hawdd eu darllen o'r Cynlluniau ac i ystyried defnyddio iaith / ieithoedd ar eu cyfer.

(3) Bod y Pwyllgor Craffu Lle yn derbyn adroddiad yn y dyfodol ar y Cynllun Creu Lleoedd ar gyfer y Barri.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Yn dilyn ystyriaeth Aelodau'r Pwyllgor o gynnydd a chwmpas gweithgaredd creu lleoedd ar draws y Fro a sut roedd yn cyd-fynd â blaenoriaethau adfywio a chorfforaethol ehangach.

(2) Er mwyn galluogi adborth Aelodau'r Pwyllgor i gael ei ystyried gan y Byrddau Lleoedd er mwyn helpu i lunio datblygiad a chyflawniad y Cynlluniau Creu Lleoedd a sicrhau eu bod yn adlewyrchu blaenoriaethau ac anghenion lleol.

(3) Er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor yn derbyn diweddariad pellach er mwyn gallu ystyried a chraffu ar gynnydd Cynllun Creu Lleoedd y Barri.

240 ADRODDIAD DIWEDDARU PROSIECT SERO (CAC) –

Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Pwyllgor gan Reolwr y Rhaglen Prosiect Sero (ar y cyd â'r Cyfarwyddwr Lleoedd) gyda'r diben o roi gwybod i'r Aelodau am gynnydd ar draws y Cyngor wrth ymateb i'r argyfwng hinsawdd, yr argyfwng natur a chyflawni ymrwymadau'r Cyngor fel rhan o Brosiect Sero, gan gynnwys gwaith a oedd yn cael ei wneud drwy'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Roedd hyn yn cwmpasu'r cyfnod o chwe mis rhwng mis Hydref 2024 a mis Mawrth 2025.

Cyflwynodd Rheolwr y Rhaglen Prosiect Sero uchafbwyntiau allweddol yr adroddiad, gan gynnwys:

- Y dull 'cydgysylltiedig' a weithredwyd fel rhan o'r prosiect. Roedd Prosiect Sero yn cynnwys gwaith a wnaed ar draws y Cyngor i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd a'r argyfwng natur a gwaith tuag at y targed fel sefydliad sef bod yn sero net erbyn 2030, yn ogystal â'r targed Cymru gyfan ehangach o fod sero net erbyn 2050 a'r ymrwymadau natur a bioamrywiaeth ehangach.
- Cynnydd yn erbyn yr 18 Her a oedd yn rhan o'r Cynllun Her Newid Hinsawdd –
 - Dangos arweinyddiaeth gref - Heriau 1-4: h.y. cyfleoedd gwirfoddoli o fewn manau gwyrdd a gweithgareddau cadwraeth y Sir a modiwl e-ddysgu bioamrywiaeth, a ddatblygwyd gan Cynnal Cymru ac a ariennir gan Gyllid Ffyniant Gyffredin (CFfG) ar gyfer staff y Cyngor, Cynghorwyr ac aelodau'r Bwrdd Sector Cyhoeddus (BSC).
 - Cyflawni ein cyfrifoldeb i genedlaethau'r presennol a'r dyfodol - Heriau 5-12: h.y. mabwysiadu'r Strategaeth Coed gan y Cyngor, roedd Big Fresh wedi ymuno â'r grŵp llywio ar gyfer prosiect Llysiau o Gymru ar gyfer Ysgolion a ariennir gan Lywodraeth Cymru, a gweithredu gwelliannau teithio llesol.
 - Gwneud gwahaniaeth nawr - Heriau 13-18: h.y. arbedion ariannol a charbon i'r trigolion ar safle tai cyngor Severn Avenue oherwydd y mesurau lleihau carbon a gymerwyd gan y Tîm Tai.
- O ran yr 80 cam cysylltiedig, roedd 57 cam ar y trywydd iawn, roedd 20 gyda chynnydd arafach na'r disgwyl ac nid oedd 3 cham wedi gweld unrhyw gynnydd yn ystod y cyfnod. Gyda chyfanswm o 80 cam, ni ragwelwyd y byddai cynnydd ym mhob maes.
- O ran adnoddau ar gyfer Prosiect Sero, roedd llawer o'r gwaith a ddisgrifiwyd yn yr adroddiad yn cael ei adnodd o fewn y capasiti presennol gyda chymorth cyllidebau mewnol sefydledig, yn ogystal â chyllid Adran 106 a chyllid blyneddol allanol gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU.
- Cyfeiriwyd at Grŵp Rheoli Asedau ac Argyfwng Hinsawdd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC), a gyfarfu bob chwarter ac a oedd yn adrodd i'r BGC, a'r gwaith yr oedd wedi'i wneud, fel lansiio Siarter Argyfwng Hinsawdd a Natur yn ystod y cyfnod hwn.

Yn dilyn y cyflwyniad, cafwyd yr ymholiadau a'r sylwadau canlynol gan y Pwyllgor:

- Cododd y Cadeirydd y 3 cham nad oeddent wedi gweld unrhyw gynnydd a pham roedd hyn yn wir. Roedd yn ymddangos bod y data ar atodiadau'r

adroddiad yn dangos y gallai hyn fod oherwydd y cyfyngiadau presennol ar gyllid. Esboniodd y Cyfarwyddwr Lleoedd, er enghraifft, gydag un o'r camau nad oeddent wedi symud ymlaen, sef Adolygu/cynhyrchu Canllawiau Cynllunio Atodol i gefnogi gwaith ar y Newid yn yr Hinsawdd, er bod rhywfaint o waith eisoes wedi'i wneud y tu ôl i'r llenni ar hyn, fel edrych ar ba mor bell y gallai'r Cyngor fynd tuag at ddylanwadu ar ddatblygwyr i integreiddio cynaliadwyedd mewn adeiladau newydd yn y dyfodol, roedd hyn wedi profi rhywfaint o oedi. Roedd hyn oherwydd hyn yn cysylltu â'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) a gorfod aros nes bod cynnydd pellach yn cael ei wneud gyda'r CDLI ehangach, fel gyda'r safleoedd tai a ddyrannwyd, a'r angen i edrych ar safleoedd amgen oherwydd cyflawnadwyedd. Roedd yr oedi hwn hefyd yn effeithio ar fabwysiadu'r Cynllun Seilwaith Gwyrdd, rhan annatod o'r CDLI a Chanllawiau Cynllunio Atodol (CCA) eraill. Sicrhodd y Cyfarwyddwr y Pwyllgor y byddai'r canllawiau dan sylw yn cael eu datblygu ar ôl i'r CDLI gael ei gynhyrchu ac ar ôl i'r fersiwn gyntaf o'r cynllun adneuo drafft gael ei gwblhau. O ran y cam Canllawiau Draenio Trefol Cynaliadwy, roedd hyn wedi wynebu oedi oherwydd y ffaith bod y Tîm Draenio yn hynod brysur ac felly nid oedd y gwaith hwn wedi'i symud ymlaen eto ond byddai'n cael ei ddwyn ymlaen. Roedd yn bwysig nodi bod yr oedi i'r Cynllun Datblygu Lleol Newydd (CDLIN) hefyd wedi effeithio arno fel CCA.

- Cyfeiriodd y Cynghorydd Stallard at yr atal ar gronfeydd wrth gefn Prosiect Sero a gofynnodd am sicrwydd bod y cyllid wrth gefn yn dal i gael ei gadw ar gyfer y prosiect hwn er gwaethaf y pwysau a oedd yn cael eu profi ar gyllideb gyffredinol y Cyngor. Esboniodd y Cyfarwyddwr Lleoedd / Rheolwr y Rhaglen Prosiect Sero, er nad oedd unrhyw gynlluniau i ddefnyddio'r gronfa wrth gefn ar hyn o bryd, ei bod yn dal i gael ei chynnal ar gyfer Prosiect Sero ac y byddai mwy o wybodaeth yn cael ei cheisio (fel gan y Swyddog Adran 151) ar gyfer yr Aelodau yn dilyn y cyfarfod.
- Rhoddodd yr Arweinydd Gweithredol a'r Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau wybod i'r Pwyllgor am y gwaith a oedd yn cael ei wneud gan y Cyngor o ran draenio cynaliadwy yn ei ysgolion a'i ddatblygiadau tai, yn ogystal â'r gwaith sylweddol mewn meysydd cysylltiedig eraill yn dilyn datganiad y Cyngor o'r argyfyngau hinsawdd a natur ac effaith cynigion o'r fath a gymeradwywyd gan y Cyngor ar ei bolisi.
- Cyfeiriodd y Cynghorydd Perry at y pwysigrwydd o ran y Cyngor ac eraill yn cymryd o ddifrif effaith gwastraff adeiladu a dymchwel ac yn peidio â dilyn esiampl Awdurdodau eraill ond yn hytrach yn ceisio cadw ac aildefnyddio adeiladau presennol. Dywedodd hefyd am y diffyg buddsoddiad a'r dirywiad mewn teithio ar drafnidiaeth gyhoeddus, a fyddai'n effeithio ar ymdrechion y Cyngor ar deithio llesol ac i liniaru a chyfyngu ar ddefnydd ceir preifat. Roedd yr ymdrechion hyn yn gofyn am fwy o gymorth, blaenoriaethu a buddsoddiad gan gyrff fel Llywodraeth Cymru a mwy o bwyslais gan CDLI y Cyngor.

Yn dilyn y trafodaethau ar yr adroddiad hwn, y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD –

- (1) Y bod y cynnydd a nodir yn yr adroddiad ac Atodiad A mewn perthynas â'r heriau o fewn y Cynllun Her Newid Hinsawdd a gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn cael ei nodi.

- (2) Y bod y cyllid sydd ar gael mewn cronfeydd wrth gefn a'r prosiectau y dyfarnwyd cyllid iddynt hyd yma drwy amrywiaeth o lwybrau yn cael eu nodi.
- (3) Y bod y diweddariadau ar waith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i fynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur yn cael eu nodi.
- (4) Y bod y perfformiad yn erbyn y dangosyddion Prosiect Sero y cytunwyd arnynt ar gyfer 2024/25 a nodir yn Atodiad B i'r adroddiad yn cael ei nodi.
- (5) Y bod y Mesurau Perfformiad perthnasol ar gyfer 2025/26, yn Atodiad C i'r adroddiad, yn cael eu nodi.
- (6) Y bod y cynnydd yn erbyn y Cynllun Rheoli Carbon yn cael ei nodi.
- (7) Y bod yr adroddiad yn cael ei gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried.
- (8) Y bod yn cael ei argymhell i'r Cabinet y dylid dosbarthu'r adroddiad i bob Aelod Etholedig, aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a phob Cyngor Tref a Chymuned er gwybodaeth iddynt.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) Yn dilyn ystyriaeth gan y Pwyllgor ar sut yr oedd Prosiect Sero a gwaith cysylltiedig y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn cael ei symud ymlaen.
- (2) Yn dilyn ystyriaeth gan y Pwyllgor o'r cyllid sydd ar gael a'r prosiectau y dyfarnwyd cyllid iddynt hyd yn hyn.
- (3) Yn dilyn ystyriaeth gan y Pwyllgor o waith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i fynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur.
- (4) Yn dilyn ystyriaeth gan y Pwyllgor o'r perfformiad yn erbyn y set o ddangosyddion y cytunwyd arnynt.
- (5) Yn dilyn ystyriaeth gan y Pwyllgor o'r Mesurau Perfformiad perthnasol ar gyfer 2025/26.
- (6) Yn dilyn ystyriaeth gan y Pwyllgor o'r cynnydd yn erbyn y Cynllun Rheoli Carbon.
- (7) Er mwyn galluogi'r Cabinet i ystyried y cynnydd wrth gyflawni'r Cynllun Her Newid Hinsawdd.
- (8) Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r holl Aelodau Etholedig a rhanddeiliaid eraill am y trefniadau sydd ar waith i gyflawni Prosiect Sero.

241 GWEITHGAREDD ADOLYGU TASG A GORFFEN (CAC) –

Gofynnodd yr adroddiad, a gyflwynwyd gan y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu, i'r Aelodau ystyried eitemau a phynciau gwaith grŵp ymchwiliol (Adolygiad Gorchwyl a Gorffen) ar gyfer y Pwyllgor Craffu Lleodedd newydd. Casglwyd amrywiaeth o awgrymiadau gan Aelodau'r Pwyllgor yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 20 Mai, 2025, ac anfonwyd awgrymiadau pellach at y Cadeirydd / Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu ar ôl y cyfarfod drwy e-bost. Roedd y Cyfarwyddwyr a / neu swyddogion perthnasol wedi asesu'r holl awgrymiadau ac wedi cynnig pum adolygiad posibl i'w hystyried ar gyfer symud ymlaen. Roedd y rhain yn cyd-fynd yn agos â blaenoriaethau cyfredol y Cyngor a'r Cynllun Corfforaethol – Bro 2030, yn ogystal â chael eu hystyried yn gyraeddadwy o fewn cylch Adolygiad Gorchwyl a Gorffen 12 wythnos.

Yr awgrymiadau a gynigiwyd oedd:

1. Beth allai'r Cyngor ei wneud i helpu strydoedd mawr ym Mro Morgannwg, fel adnewyddu adeiladau gwag i'w defnyddio eto, gwneud palmentydd yn amgylchedd cyffrous, ac ati;
2. Edrych ar ganlyniadau'r arolwg boddhad tenantiaid. Helpu i ddatblygu'r camau gweithredu perthnasol gyda rhanddeiliaid eraill, ac ati;
3. Golwg ddyfnach a ffocws ar y meysydd hynny a oedd yn ymdrin â chylch gorchwyl y Pwyllgor a oedd yn rhan o gofrestr a phroffil risgiau'r Cyngor, lle gallai gynnig gwerth ychwanegol a chymorth i'r rhain, yn enwedig y meysydd perthnasol hynny a oedd wedi'u sgorio'n 'goch' ac felly o'r risg uchaf i'r Cyngor (fel y newid yn yr hinsawdd a'r argyfwng natur, yn ogystal â'r pwysau ariannol a chyflwr presennol cyllidebau a oedd yn cyfyngu ar allu'r Cyngor i fuddsoddi mewn meysydd allweddol a oedd yn gysylltiedig â'r rhain);
4. Ymarfer Gorchwyl a Gorffen am fwy o hygyrchedd i draethau ym Mro Morgannwg i bobl ag anableddau (fel defnyddwyr cadair olwyn) ac eraill;
5. Awgrymiadau ynglŷn â'r materion cydgysylltiedig o sbwriel ar draethau lleol a'r materion ehangach mewn perthynas â chyrchfannau gwyliau lleol.

O'r awgrymiadau uchod, roedd y canlynol yn gynigion y gellid edrych arnynt ar unwaith, tra byddai angen edrych ar y lleill, am wahanol resymau a amlinellwyd yn Atodiad A yr adroddiad, yn ddiweddarach (fel yr adolygiad ar yr hyn y gallai'r Cyngor ei wneud i helpu strydoedd mawr ym Mro Morgannwg.) Yr eitemau Gorchwyl a Gorffen mwy uniongyrchol oedd:

- Ymarfer Gorchwyl a Gorffen am fwy o hygyrchedd i draethau ym Mro Morgannwg i bobl ag anableddau (fel defnyddwyr cadair olwyn) ac eraill;
- Ymarfer Gorchwyl a Gorffen yn seiliedig ar ganlyniadau'r arolwg boddhad tenantiaid ac er mwyn helpu i ddatblygu'r camau gweithredu perthnasol gyda rhanddeiliaid eraill, ac ati. (Awgrymwyd gan Swyddogion Tai Cyngor Bro Morgannwg yn dilyn trafodaethau yn gynnar iawn ynghylch pynciau i'w hymchwilio).

Felly, gofynnwyd i'r Pwyllgor Craffu flaenoriaethu a chytuno ar y drefn y byddai'r adolygiadau'n cael eu cynnal.

Yn ogystal, gofynnwyd i'r Pwyllgor gadarnhau a chytuno ar faint ac aelodaeth y Grŵp Gorchwyl ac Adolygu. Y nifer o aelodau a awgrymwyd ar Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen oedd chwech, ond gellid darparu ar gyfer nifer is neu uwch yn seiliedig ar ddymuniadau'r Pwyllgor Craffu. Yn ddelfrydol, byddai'r Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen yn cael cynrychiolaeth o'r holl grwpiau gwleidyddol a chan yr Aelodau Cyfetholedig, sef y Cynrychiolwyr Tenantiaid a'r Cynrychiolydd o Gyngor ar Bopeth Caerdydd a'r Fro.

Dywedwyd wrth yr Aelodau hefyd am yr amserlen a'r fframwaith arfaethedig ar gyfer cyfarfodydd Gorchwyl a Gorffen, fel y manylwyd yn yr adroddiad.

Yn dilyn y diweddariad uchod, cytunodd y Cadeirydd, mewn ymgynghoriad â'r Pwyllgor, y dylai'r Adolygiad Gorchwyl a Gorffen cyntaf fod yn ymwneud â mwy o hygyrchedd i draethau ym Mro Morgannwg i bobl ag anableddau ac eraill. Teimlwyd y byddai hyn yn ddarn pwysig a buddiol o waith i ddechrau'r Adolygiadau Gorchwyl a Gorffen, i helpu trigolion lleol ac eraill i gael mynediad at draethau'r Fro ac y byddai'n rhywbeth y gellir ei gyflawni o fewn amserlen awgrymedig yr adroddiad ar gyfer yr adolygiadau hyn, yn ogystal â helpu'r Pwyllgor i ddeall y broses newydd o ran Gorchwyl a Gorffen.

Yr ail adolygiad i'w ystyried fyddai'r materion cydgysylltiedig o sbwriel ar draethau lleol a'r materion ehangach mewn perthynas â chyrchfannau gwyliau lleol. Roedd y Cynghorydd Ernest yn teimlo bod materion o'r fath, yn enwedig ynglŷn â sbwriel a adawyd ar draethau'r Fro, yn peri pryder a chost sylweddol i'r Cyngor o ran cadw traethau lleol yn lân ac yn daclus, yn ogystal â defnyddio gwirfoddolwyr, ac ati fel rhan o'r ymdrech hon. Mynegodd y Cynghorwyr Ernest a Wiliam eu diddordeb mewn cymryd rhan yn hyn ar ôl i'r Adolygiad Gorchwyl a Gorffen cyntaf gael ei gwblhau.

Byddai trydydd opsiwn posibl yn ymwneud â chanlyniadau'r arolwg boddhad tenantiaid a helpu i ddatblygu'r camau gweithredu dilynol. Fodd bynnag, cytunwyd y byddai hyn a'r awgrymiadau eraill a oedd yn weddill yn dod yn ôl i'r Pwyllgor fel rhan o adroddiad pellach ar ôl i'r ddwy flaenoriaeth / adolygiad cychwynnol gael eu cynnal.

O ran ymholiad y Cynghorydd Perry ynglŷn â chwmpas yr Adolygiad Gorchwyl a Gorffen cychwynnol, dywedodd y Cadeirydd y byddai'r cwmpas, ac ati, yn cael ei benderfynu yng nghyfarfod/cyfarfodydd cychwynnol y Grŵp Gorchwyl a Gorffen, yn dilyn y penderfyniad ar flaenoriaeth ac aelodaeth yr adolygiad cychwynnol heno.

Gwirfoddolodd sawl Aelod o'r Pwyllgor i ymuno â'r adolygiad cychwynnol:

- Y Cynghorydd G.M. Ball (Llafur)
- Y Cynghorydd C.E.A. Champion (Ceidwadwyr)
- Y Cynghorydd P. Drake (Llafur)
- Y Cynghorydd A.M. Ernest (Ceidwadwyr)
- Y Cynghorydd Iannucci-Williams (Llafur)
- Y Cynghorydd S. Lloyd-Selby (Llafur)
- Y Cynghorydd J.M. Norman (Grŵp Annibynnol Llanilltud yn Gyntaf)
- Y Cynghorydd C. Stallard (Llafur)

- K. Mitchell (Cynrychiolydd Gweithgor / Panel Tenantiaid)

Yn dilyn y trafodaethau ar yr adroddiad hwn, y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD –

(1) Y bod yr Adolygiadau Gorchwyl a Gorffen canlynol (ymchwiliadau manwl) yn cael eu blaenoriaethu a'u cynnal yn y lle cyntaf (yn nhrefn blaenoriaeth) gan y Pwyllgor:

Rhif y Polisi	Pwnc Adolygiad Tasg a Gorffen
1	Adolygiad ar hygyrchedd gwell i draethau ym Mro Morganwg i bobl ag anableddau (megis defnyddwyr cadeiriau olwyn) ac eraill.
2	Adolygu'r problemau cysylltiedig o ran sbwriel ar draethau lleol a'r materion ehangach o amgylch cyrchfannau gwyliau lleol.

(2) Bod y Pwyllgor, yn dilyn trafodaethau yn y cyfarfod, wedi cytuno ar faint, cyfansoddiad ac aelodaeth y Grŵp Gorchwyl ac Adolygu ar gyfer yr adolygiad / blaenoriaeth cyntaf (yr adolygiad ar hygyrchedd gwell i draethau ym Mro Morganwg) fel a ganlyn:

- Y Cynghorydd G.M. Ball (Llafur)
- Y Cynghorydd C.E.A. Champion (Ceidwadol)
- Y Cynghorydd P. Drake (Llafur)
- Y Cynghorydd A.M. Ernest (Ceidwadol)
- Y Cynghorydd Iannucci-Williams (Llafur)
- Y Cynghorydd S. Lloyd-Selby (Llafur)
- Y Cynghorydd J.M. Norman (Llantwit First Independent)
- Y Cynghorydd C. Stallard (Llafur)
- K. Mitchell (Cynrychiolydd o'r Grŵp Gwaith / Panel Tenantiaid).

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Er mwyn cytuno ar weithgareddau'r Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen ar gyfer y Pwyllgor Craffu Lle a'u blaenoriaethu. Byddai blaenoriaethau dilynol ar gyfer Adolygiadau Gorchwyl a Gorffen yn dod yn ôl i'r Pwyllgor fel rhan o adroddiad pellach ar ôl i'r ddau flaenoriaeth gychwynnol gael eu cyflawni.

(2) Er mwyn cytuno ar faint, cyfansoddiad ac aelodaeth Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen y Pwyllgor Craffu Lle ar gyfer yr adolygiad / blaenoriaeth gyntaf i'w gyflawni.